

FRAGMENTA IOANNEA

SINOLOGICA

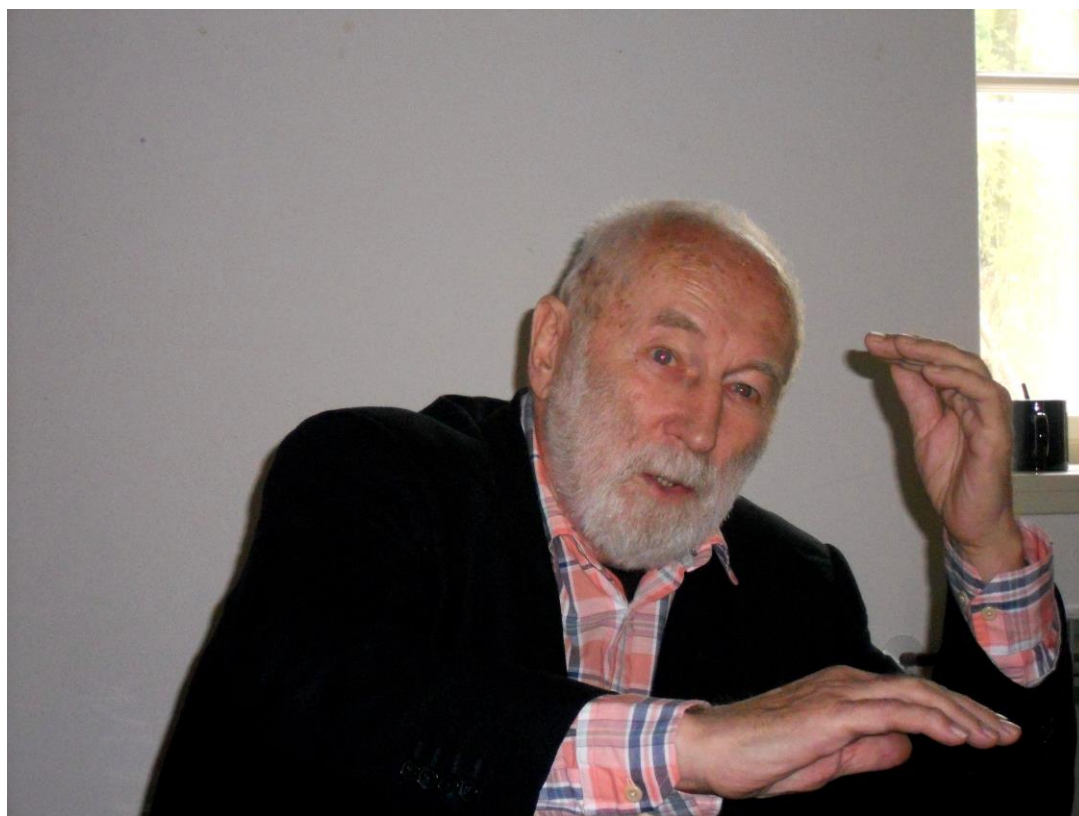
**Dvě návštěvy profesora Oldřicha Krále
ve Svatém Janu pod Skalou**

**Two visits by Professor Oldřich Král
in Svatý Jan pod Skalou**

Rostislav FELLNER

Centre for Ecological Research and Education and
St. John's College—Teachers' Training College, Svatý Jan pod Skalou,
266 01 p. Beroun, Czech Republic

e-mail: rfellner@svatojanskakolej.cz

Obr. 1 Profesor Oldřich Král při diskusi nad klíčovými pojmy Tao te ťingu v Ekocentru Kavyl ve Svatém Janu pod Skalou, 11.5.2013. Foto: Jana Fellnerová.

Fig. 1 Professor Oldřich Král in the discussion about the key concepts of Tao Te Ching in the Ecocentre Kavyl in Svatý Jan pod Skalou, May 11, 2013. Photo: Jana Fellnerová.

Fellner R. (2019): Dvě návštěvy profesora Oldřicha Krále ve Svatém Janu pod Skalou. – Fragn. Ioann. Collecta 28: 23-31.

V průběhu pietní vzpomínky na profesora Oldřicha Krále († 21.6.2018) na Letní škole čínštiny ve Svatém Janu pod Skalou v červenci 2018 jsme si připomínali i dvě jeho osobní návštěvy zde: 11.-12.5.2013 a 24.5.2014. Obě návštěvy jsou tu krátce připomenuty a zdokumentovány.

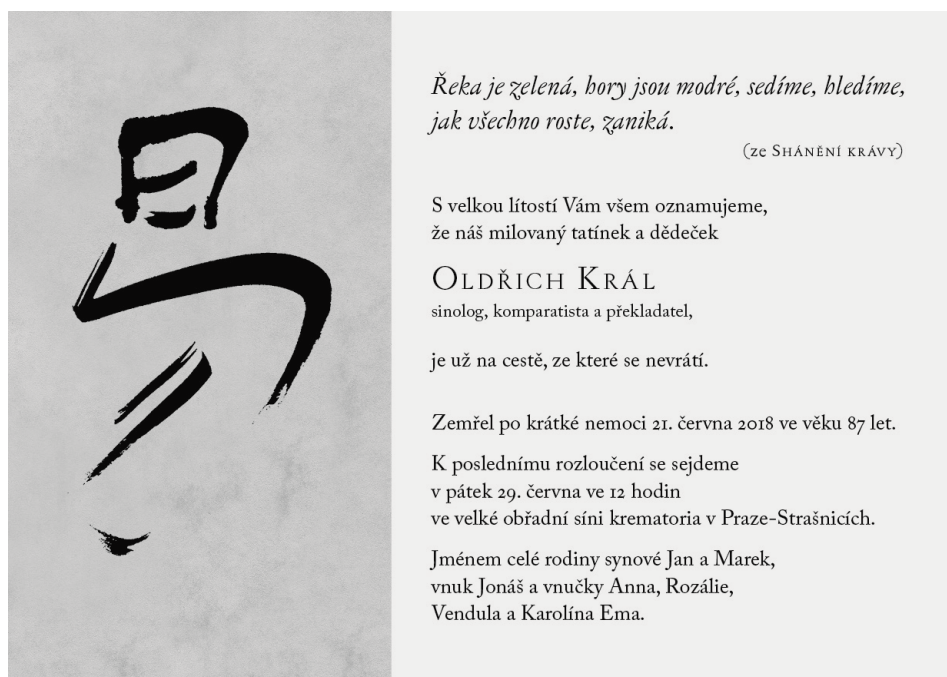
Klíčová slova: *Oldřich Král, Svatý Jan pod Skalou*

Fellner R. (2019): Two visits by Professor Oldřich Král in Svatý Jan pod Skalou. – Fragn. Ioann. Collecta 28: 23-31.

During the memorial to Professor Oldřich Král († May 21, 2018) at the Summer School of Chinese in Svatý Jan pod Skalou in July 2018, we also remembered two of his personal visits here: May 11-12, 2013, and May 24, 2014. Both visits are briefly recalled here and documented.

Key words: *Oldřich Král, Svatý Jan pod Skalou*

Velmi nás všechny zaskočila zpráva o tom, že dne 21. června 2018 skončil ve věku 87 let profesor Oldřich Král, jeden z nejvýznamnějších představitelů české sinologie. Zprávu o úmrtí spolu s nejvýznamnějšími životopisnými daty publikoval například Liščák (2018), osobní vzpomínku například Beran (2018), ale objevila se i řada článků v denním tisku. K poslednímu rozloučení došlo v pátek 29. června 2018 ve 12 hodin ve velké obřadní síni krematoria v Praze-Strašnicích (obr. 2). Nad jeho životem a dílem jsme pak společně vzpomínali i spolu s účastníky Letní školy čínštiny ve Svatém Janu pod Skalou v červenci 2018 (obr. 3).

Obr. 2 Úmrtní oznámení profesora Oldřicha Krále.

Fig. 2 The obituary of Professor Oldřich Král.

Obr. 3 Pietní vzpomínka na profesora Oldřicha Krále na Letní škole čínštiny ve Svatém Janu pod Skalou, 14.7.-24.7.2018. Foto: Michal Šedivý.

Fig. 3 Memorial to Professor Oldřich Král at the Summer School of Chinese in Svatý Jan pod Skalou, July 14-24, 2018. Photo: Michal Šedivý.

Cílem tohoto článku je ale krátce připomenout jeho dvě návštěvy ve Svatém Janu pod Skalou. První návštěva profesora Oldřicha Krále ve Svatém Janu pod Skalou se uskutečnila ve dnech 11.5.-12.5.2013, kdy se profesor Král přijel podívat na jedno z našich pravidelných pracovních setkání nad alternativními možnostmi interpretace Tao te ťingu.

Tomuto interpretačnímu setkání nad Tao te ťingem ještě předcházelo 11.5.2013 společné setkání s profesorem Johnem Tchangem z Univerzity v Čcheng-tu (Čína) a Mgr. Marinou Čarnogurskou, CSc., z Kabinetu orientalistiky Slovenské akademie věd nad problematikou překladu známého čínského románu *Chung-lou meng* (Sen v červeném domě). Kromě toho profesor Tchang prezentoval 11.5.2013 v místním Ekocentru Kavyl svou přednášku na téma: „*Tao, Te, Ren, Yi, and Li in Tao Te Ching and in Analects of Confucius: with their reflections in Czech and Slovak translations*“.

Obr. 4 Společná fotografie Johna Tchanga, Mariny Čarnogurské, Oldřicha Krále a Rostislava Fellnera v Ekocentru Kavyl ve Svatém Janu pod Skalou, 11.5.2013. Foto: Jana Fellnerová.

Fig. 4 The photography of John Tang, Marina Čarnogurská, Oldřich Král and Rostislav Fellner in the Ecocentre Kavyl in Svatý Jan pod Skalou, May 11, 2013. Photo: Jana Fellnerová.

Následující den 12.5.2018 se všichni zúčastnění (kromě Mariny Čarnogurské, která musela ještě večer 11.5.2013 odcestovat do Prahy) sešli nad překladem 25. kapitoly Tao te ťingu. Profesor Král se zajímal velice detailně o to, jakým způsobem při překladu a interpretaci textu Tao te ťingu na svých pravidelných setkáních vlastně postupujeme.

Na příkladu 25. kapitoly Tao te ťingu jsme mu tedy ukázali, že při práci s textem sice bereme v potaz různé české, slovenské a anglické překlady (např. Legge 1891; Král 1971; Krebsová 1971; Feng & English 1972, 1991; Henricks 1989, 2000; Waley 1997; Čarnogurská & Bondy 2005; Čarnogurská 2009; Klaus 2009; Jingwei 2012; Sehnal 2013 aj.), ale že současně sledujeme konkrétní proměny textu ve starších verzích nalezených na

archeologických lokalitách v Ma-wang tuej (馬王堆 Mawangdui)¹ a Kuo-tien (郭店 Guodian)², a při tom podle možností uplatňujeme kontextuální přístup při sémantické analýze čínských znaků.

Uvedený *kontextuální* přístup byl původně využíván autorem zejména pro didaktické účely při výuce čínského jazyka na Svatojánské koleji pro snazší zapamatování si struktury a významu čínských znaků, posléze ale významnou měrou i při interpretaci Tao te ťingu (podrobněji k tomu Fellner 2005). Tento přístup navazuje při analýze významu čínských znaků na genealogický přístup Harbaugha (1998), ale usiluje cíleně o rozkrývání jejich logické skladby a možných sémantických souvislostí jejich skladebných složek (srv. Li 1993; Wang 1997; Sears 2019 aj.), a to v kontextu s myšlenkovým, kulturním či sociálním zázemím nositelů archaického čínského jazyka. V tom smyslu naplňuje postuláty kontextuální lingvistiky, zaměřené na cílené studium jazyka v jeho historickém, sociálním a předmětném kontextu, s promítnutím do oblasti kultury, v níž se jazyk vytvářel, a se kterou byl v úzké interakci (srv. Fellner & Schläferová 2004).

Obr. 5 Společná večeře s profesorem Oldřichem Králem v restauraci Obecná škola ve Svatém Janu pod Skalou, 12.5.2013. Foto: Jana Fellnerová.

Fig. 5 The dinner with Oldřich Král in the restaurant Elementary School in Svatý Jan pod Skalou, May 12, 2013. Photo: Jana Fellnerová.

Pro tyto účely provádíme u všech relevantních čínských znaků analýzu jejich skladebných složek jako podklad pro sémantickou, případně genealogickou analýzu, a pro

¹ Srv. *Mawangdui Han mu boshu* 馬王堆漢墓帛書 (1980).

² Srv. *Guodian Chu mu zhujian* 郭店楚墓竹簡 (1998).

nastolení hypotézy o možném původním významu těchto znaků, uskupené schematicky v rámci tzv. sinogramu. Při tom je brána v potaz podoba znaků v čínském pečetním písmu (篆文), případně archaickém písmu (古文), dále v písmu na bronzích (金文) a rovněž v písmu na želvích krunýřích a kostech (甲骨文).³ Takto provedená analýza na materiálu z Tao te ťingu vychází z předpokladu, že na cestě tzv. „hermeneutického kruhu“, vedoucí od předporozumění k vlastnímu porozumění výrazně archaickému čínskému textu, je přínosné přikročit k cílenému prolomení celistvosti jednoty čínského znaku na jeho kompoziční i slovtvorné úrovni.

Uvedený postup jsme proto předvedli profesu Královi i při analýze znaků 25. kapitoly Tao te ťingu. Nebudu zastírat, že jsem byl před tímto prvním setkáním se svým dávným učitelem klasické čínštiny po mnoha letech značně nervózní a napjatý, jak toto naše „experimentování“ s archaickým čínským textem asi přijme. Pan profesor sice nejprve na počátku semináře trochu neklidně poposedával, pak se ale zaposlouchal, a posléze se s viditelným zaujetím do našeho společného snažení stále více zapojoval. Ale teprve až když nakonec po celodenním překladatelském maratonu na přímo položenou otázku „*Tak co tomu říkáte, pane profesore?*“ přišla odpověď „*Já velmi ctím metodu!*“, mi spadl kámen ze srdce.⁴

Od té doby jsme byli spolu vzájemně častěji ve spojení, a také postupně dohadovali termín přislíbené přednášky pana profesora Krále ve Svatém Janu pod Skalou. K té potom došlo přibližně o rok později, konkrétně 24.5.2014.

Při své přednášce s názvem „Čtení a překládání poetické formule krajiny v podání nejstarších čínských krajinářů“ profesor Král obloukem navázal na témata, která začal představovat české čtenářské obci již v šedesátých letech minulého století v sérii článků v časopise „Tvář“ a později úplným překladem klasické čínské poetiky od Liou Sie „Duch básnictví řezaný do draků“ (ten nesměl být již po roce 1968 publikován a tak vyšel až v roce 2000 v nakladatelství Brody).

Po přednášce následovala beseda s posluchači a návštěvníky a došlo i na příslib dalších přednášek profesora Krále ve Svatém Janu pod Skalou v nejbližším možném termínu. K tomu ale nakonec z různých důvodů již znovu nikdy nedošlo.

³ Kompletní výsledky takovéto analýzy jsou zpracovány u každého znaku vždy v podobě „sinogramu“ (pokud jde o tento termín srv. Bellassen & Zhang 1997; srv. též Fellner 2007, s. 108-109), které jsou standardní součástí skript „Čínština podle Tao te ťingu“ průběžně distribuovaných od roku 2006 účastníkům „Interpretačního kurzu Tao te ťingu“.

⁴ Úplný podkladový text s tehdy vytvořeným alternativním překladem 25. kapitoly Tao te ťingu je obsažen ve skriptech „Čínština podle Tao te ťingu“, 25. kapitola, kompletovaných 12.5.2013 pro účastníky interpretačního kurzu Tao te ťingu na Svatojánské koleji. Jeho obsáhlé shrnutí je pak obsaženo jednak v příspěvku publikovaném čínsky pod názvem „老子最看重什么 — 恒，反，抑或其他? (《道德经》第25章个案研究)“ ve speciálním čísle k 85. narozeninám profesora Krále v časopise *Acta Linguistica et Litteraturaria Sinica Occidentalia* 华西语文学刊, Chengdu (Čína), vol. 11, s. 19-28, 2015, jednak pak ještě i v anglickém a českém překladu pod názvem „What Mattered to the Old Master — Sustainability, Resilience, or Something Else? (A Case Study of Laozi: Chapter 25 of the Dao De Jing) / To, o co šlo Starému Mistrovi, byla udržitelnost, resilience či snad ještě něco jiného? (Případová studie Lao-c': Tao te ťing, 25. kapitola)“ ve sborníku *Fragmenta Ioannea Collecta*, vol. 26, s. 23-46, 2017, jenž je pro případné zájemce běžně dostupný i na webových stránkách www.ekocentrum.eu.

*Svatojánská kolej – vyšší odborná škola pedagogická
&
Centrum ekologického výzkumu a výchovy
ve Svatém Janu pod Skalou
(Ekocentrum Kavyl)*

Vás srdečně zvou na přednášku

**Čtení a překládání
poetické formule krajiny
v podání nejstarších čínských krajinářů**

kteřá se koná

v sobotu dne 24. 5. 2014

od 13.30 hod.

**v hudebním sále Svatojánské koleje
(v 1. patře školy)**

Přednáší

Prof. PhDr. Oldřich Král, CSc.

Obr. 6 Text plakátu k přednášce profesora Oldřicha Krále ve Svatém Janu pod Skalou dne 24.5.2014.

Fig. 6 Text of the poster for professor Oldřich Král's lecture in Svatý Jan pod Skalou on May 24, 2014.

Obr. 7 Profesor Oldřich Král při své přednášce „Čtení a překládání poetické formule krajiny v podání nejstarších čínských krajinářů“ na Svatojánské koleji ve Svatém Janu pod Skalou, 24.5.2014. Foto: Jana Fellnerová.

Fig. 7 Professor Oldřich Král in his lecture "Reading and Translating the Poetic Formulas of the Landscape of the Oldest Chinese Landscapers" at the St. John's College in Svatý Jan pod Skalou, May 24, 2014. Photo: Jana Fellnerová.

LITERATURA

- Bellassen, Joël & Zhang Pengpeng (1997): *A key to Chinese speech and writing*. Beijing: Sinolingua.
- Beran, Jan (2018): Oldřich Král (13. 9. 1930 – 21. 6. 2018). *Fénix*, časopis Česko-čínské společnosti, Vol. XIX (2): p. 2.
- Boltz, William G. (1994): *The Origin and Early Development of the Chinese Writing System*. American Oriental Series, vol. 78. New Haven: American Oriental Society.
- Čarnogurská, Marina (2009): *Lao c' a proces vzniku Tao Te ťing*. Bratislava: Veda.
- Čarnogurská, Marina & Egon Bondy (2005): *Lao- c'. Tao Te ťing. Kánon o Tao a Te* [. Bratislava - Pezinok: Agentúra Fischer & Formát.
- Fellner, Rostislav (2005): "Usage of the genealogical and contextual approach in teaching Chinese character script and in translating the oldest Chinese literature: Dao De Jing case study". *New Perspectives in Cognitive and Intercultural Learning: from Preschool Education to Information Society*, Proc. Int. Conf., June 2005, Svatý Jan pod Skalou & Praha. Rostislav Fellner, ed., *Fragmenta Ioannea Collecta*, Suppl. 2005: pp. 71-84. [Reprint: *Fragmenta Ioannea Collecta* (Svatý Jan pod Skalou), 4 (2005): pp. 5-26.]
- Fellner, Rostislav (2007): "Nový překlad Starého mistra: Tao te ťing – kapitola 1". *Fragmenta Ioannea Collecta* (Svatý Jan pod Skalou), 6 (2007): pp. 103-138.
- Fellner, Rostislav & Hana Schläferová (2004). "Vyučování jazyků v jejich kulturním kontextu". *Pedagogická Orientace* (Brno, Czech Republic), Vol. 3 (2004): pp. 79-86.
- Feng, Gia-fu and Jane English (1972, 1991): *Lao Tzu: Tao Te Ching*. New York: Vintage Books.
- Guodian Chu mu zhujian* 郭店楚墓竹簡 (1998): Jingmen shi bowuguan 荆門市博物館 (ed.), Beijing: Wenwu.
- Harbaugh, Rick (1998): *Zhong Wen Zi Pu* 中文字谱 – *Han Ying Zi Yuan Zi Dian* 漢英字源字典, *Chinese characters. A genealogy and dictionary*. New Haven: Far Eastern Publications; Yale University & Taipei: Han Lu Book & Publishing Co.
- Henricks, Robert G. (1989): *Lao-tzu: Te-Tao Ching, A New Translation Based on the Recently Discovered Ma-wang-tui Texts*. Ballantine: Ballantine Books.
- Henricks, Robert G. (2000):. *Lao Tzu's Tao Te Ching: a translation of the startling new documents found at Guodian*. New York: Columbia University Press.
- Jingwei (景維) (2012): *Laozi. Quest for the Ultimate Reality. An Appreciation of the Dao De Jing*. Singapore: Jingwei.
- Klaus, Hilmar (2009): *The Tao of Wisdom. 老子 Laozi – 道德經 Daodejing*. Aachen: Druck & Verlagshaus Mainz GmbH.
- Král, Oldřich (1971): *Tao – texty stare Číny*. Praha: Československý spisovatel.
- Krebsová, Berta (1971): *Lao-c'. Tao te ťing. O tao a ctnosti*. Praha: Odeon, 1971. 2. a 3. vydání, Praha: Dharma Gaia, 1997, 2003.
- Legge, James (1891): *Tao Te Ching* by Lao-tzu. *Sacred Books of the East*, Vol 39, 1891.
- Liščák, Vladimír (2018): Zemřel professor Oldřich Král. *Fénix*, časopis Česko-čínské společnosti, Vol. XIX (1): p. 66.
- Li Leyi (1993): *Tracing the roots of Chinese characters: 500 cases*. Beijing: Beijing Language and Culture University Press.
- Mawangdui Han mu boshu* 馬王堆漢墓帛書 (1980): Guojia wenwu ju gu wenxian yanjiu shi bian 國家文物局古文獻研究室 (ed.), Vol. 1. Beijing: Wenwu.
- Sears, Richard (2003-2021): *Chinese Etymology*. Available from: <http://www.chineseetymology.org/CharacterASP/EtymologyHome.aspx>
- Sehnal, David (2013): *Kniha Laozi. Překlad s filologickým komentářem*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta.
- Waley, Arthur (1997): *Lao Tzu. Tao Te Ching*. 北京：外语教学与研究出版社出版发行.
- Wang Hongyuan (1997): *Han Zi Zi Yuan Ru Men* 漢字字源入門 – *The origins of Chinese characters*. Beijing: Sinolingua.